GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.
„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 106. *Mercurĭ 27 Iunie (9 Iulie)* **1884.**

Nou Abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1-a Iuliu st. v 1884 sĕ începe unŭ **nou abonamentŭ**, la care învitămŭ pe onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Abonamentulŭ: **Pentru Austro-Ungaria** cu posta: pe trei lunĭ 3 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl. **Pentru România** şi străinatate: pe trei lunĭ 9 francĭ, pe şése lunĭ 18 francĭ, pe unŭ anŭ 36 francĭ.

Rogămŭ pe d-nii abonaţĭ ca se binevoiéscă a-şĭ reînoí de cu vreme prenumĕrările pentru ca trămiterea ḍiarului sĕ nu sĕ întrerupă.

Administraţiunea »Gazetei Transilvaniei.«

Braşovŭ în 26 Iunie (8 Iulie).

Călĕtorii, carĭ trecŭ prin Ardélŭ şi carĭ cunoscŭ ţéra acésta de mai înainte, se miră că, în locŭ de progresŭ şi bunăstare, întâlnescŭ mai pretutindenĭ sărăciă şi derăpănare.

Causa este, se ḍice, că în urma construirii căiloră ferate din Ardélŭ şi de prin prejurulŭ nostru dă îndĕrĕtŭ comerciulŭ deórece industria ardeléna nu mai póte concurá cu mărfurile străine, alŭ cărorŭ transportŭ s'a uşurotŭ în modŭ considerabilŭ prin aceste căi ferate.

O fi aşa cum se ḍice. Dar, după părerea nóstră, nu acésta este causa principală, care împedecă, nu ḍicemŭ înflorirea comerciului, nostru, dar celŭ puţinŭ mănţinerea lui pe o tréptă mijlociă.

Neajunsurile cele mai marĭ vinŭ chiarŭ din partea acelora, carĭ sunt chiemaţĭ sĕ sprijinéscă comerciulŭ cu tóte mijlócele posibile. Inţelegemŭ aicĭ politica comercială şi economică a guvernului unguerescŭ.

Nu scimŭ ce sĕ mai credemŭ, când vedemŭ mĕsurile ce se iéu de cătră guvernŭ, bunăóră contra unui ramŭ fórte însemnatŭ alŭ comerciului nostru: în contra comerciului cu lână. Ele sunt atâtŭ de contraḍicĕtóre şi atâtŭ de asupritóre pentru cei ce sĕ ocupă cu acestŭ comerciu, care îşĭ are sediulŭ mai alesŭ aicĭ la noi în ţéra Bârsei, încâtŭ cei mai mulţĭ au venitŭ la ideea, că nicĭ consideraţiunile de a protege industria de lână în Ungaria, nicĭ temerea de importarea bólei de vite nu este motivulŭ de căpetenia, pe care se baséză aceste mĕsurĭ. Opiniunea publică este din ce în ce mai multŭ aplecată a priví în procederea guvernului o lucrare sistematică pentru de a nimicí cu totulŭ comerciulŭ cu lână în partea acésta a ţĕrii.

Ómenii vĕdŭ multe şi facŭ asemĕnărĭ şi distincţiunĭ. Nu numai odată şi-a ḍisŭ unulŭ şi altulŭ, că de câte orĭ este vorba de a se dá unŭ ajutorŭ órecare poporaţinnei maghiare, guvernulŭ se grăbesce de a luá în considerare cererile ei, când însĕ petenţii sunt Românĭ séu Saşĭ, cererile şi remonstrările lorŭ se punŭ la dosarŭ şi acolo le uită Dumneḍeu cu sĕptĕmânile şi cu lunile întregĭ. Se scie însĕ că în comerciu orele şi ḍilele decidŭ, ér nu sĕptĕmânile şi lunile. Décă e vorba de ajutorŭ atuncĭ trebue sĕ se dé grabnicŭ, căcĭ orĭ-ce întârḍiere causéză bieţilorŭ ómenĭ păgubĭ enorme.

Unŭ casŭ flagrantŭ ne stă astăḍĭ înaintea ochilorŭ. Cetitorilorŭ noştri le este cunoscutŭ, că înainte cu trei septĕmânĭ s'a opritŭ deodată importulŭ lânei din România din causa ivirei bólei de vite în districtulŭ Dorohoiu. In momentulŭ când s'a luatŭ acésta mĕsură se aflau pe drumŭ cantităţĭ marĭ de lână pornită de comercianţii şi de economii noştri din Dobrogea. Décă aceştia ar fi fostŭ avisaţĭ maĭ de timpuriu prin consulatele austro-ungare din România despre mĕsura, ce voiesce a-o luá guvernulŭ unguerescŭ, ei ar fi statŭ cu lâna pe locŭ şi n'ar fi expedat'o încóce cu drumulŭ de ferŭ, deórece puteau prevedé ce îĭ aşteptă la graniţă.

Părintesculŭ nostru guvernŭ însĕ, se vede, că nu s'a gânditŭ la marile neajunsurĭ şi păgubĭ, ce trebue se le sufere aḍĭ comercianţii şi economii noştri, din causa neprevederei sale. Ceea ce însĕ s'a greşitŭ într'unŭ momentŭ de neprevedere, era cu putinţă de a sĕ îndreptá, mai alesŭ după ce d-lŭ ministru a primitŭ atâtŭ din partea camerei comerciale din Braşovŭ, câtŭ şi din partea multorŭ particularĭ interesaţĭ şi a altorŭ bărbaţĭ competenţĭ informaţiunĭ esacte, că dela Câmpina până la Predealŭ zacŭ prin magazinuri, prin grajdurĭ, pe sub străşinile caselorŭ şi chiar prin coteţe sute de mii de ocale de lână menită pentru Braşovŭ, pentru care proprietarii sunt siliţĭ se plătéscă ca chiriă sume fórte marĭ. „Dér apoi ſumedenia de lână descărcată din vapóre în jurulŭ gărei dela Predealŭ, acoperită numai cu-o pânză sub cerulŭ liberŭ, espusă ploilorŭ celorŭ multe despre care se vaită ómenii, că a începutŭ deja a se strica!

In faţa acestei calamităţĭ guvernului nu-i erá iertatŭ a remâné nepăsătorŭ, şi trebuia sĕ se gândéscă la unŭ mijlocŭ spre sărĭ în ajutorulŭ comerciului nostru strimtoratŭ. Acésta îĭ erá fórte uşorŭ a-o face, căcĭ de-o parte lâna ce se aflá la graniţă, nu este transportată din ţinuturile infectate de bóla de vite, ceea ce se póte constata prin atestatele dela veterinarii de prin judeţe, a cărora presentare este chiar obligată, ér de altă parte lâna vine închisă şi plumbuită în vagóne şi trece printr'o procedură de desinfecţiune destulŭ de rigurósă.

Nu esistă dar nicĭ o piedecă esenţială, care ar puté se justifice susţinerea ordinului de oprire mai alesŭ cu privire la lâna care pe timpulŭ cândŭ s'a datŭ acestŭ ordinŭ se aflá pe drumŭ.

Aşteptămŭ în fie-care minutŭ sĕ primimŭ scirea, că în cele din urmă guvernulŭ s'a gânditŭ şi la interesele comercianţilorŭ şi economilorŭ noştrĭ, carĭ când e vorba de contribuţii sunt puşĭ în rĕndulŭ ântâiu.

Scirĭ telegrafice.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.«)

Parisŭ, 8 Iulie. — Consiliulŭ de ministri a hotărîtŭ sĕ céră Chinei despăgubire de rĕsboiŭ, fiindcă a călcatŭ tratatulŭ. Despăgubirea va fi, sĕ ḍice, de 250 milióne. Ferry a declaratŭ în şedinţa camerii, că s'au luatŭ tóte mĕsurile în contra colerii. Starea sănătăţii Parisului e escelentă, de aceea nu e nicĭ unŭ motivŭ de a se amâna serbarea naţională de la 14 Iulie.

Toulon, 8 Iulie. — Erĭ nóptea au fostŭ 9 morţĭ de coleră.

Marsilia, 8 Iulie. — Erĭ au murítŭ de coleră 16 persóne. In spitalulŭ improvisatŭ în Marsilia s'au primitŭ în cursulŭ nopţii 20 de bolnavĭ de coleră.

Cronica ḍilei.

Cu mâhnire trebue sĕ spunemŭ, că magistratulŭ nostru, departe de a fi o adevĕrată edilitate a oraşului, observă unŭ esclusivismŭ deosebitŭ faţă cu Românii. Magistratulŭ nostru nu vrea sĕ scie, că în Braşovŭ sunt totŭ atâţia Românĭ ca şi Sasĭ. Orĭ ce mĕsură şi orĭ ce dispositiune ce o ia, precum e şi mĕsura în contra colerii, Românilorŭ nu o face cunoscută prin organulŭ nostru. Ar trebuí sĕ înceteze acestŭ esclusivismŭ, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că şi Românii contribue în mĕsură egală cu Sasii la tóte sarcinile oraşului. Sperămŭ că se vorŭ îndreptá lucrurile.

*

Sĕrbătórea Honterus se va face de cătră institutele de învĕţămentŭ evanghelice la 12 Iulie st. n., décă timpulŭ va fi favorabilŭ.

*

In adunarea generală a camerii advocaţilorŭ din Braşovŭ s'au realesŭ pe alţĭ trei anĭ funcţionarii de până acum şi anume: Iosef Mayer preşedinte, Ioanŭ Lengherŭ vice-preşedinte, Kökösi Endre procurorŭ alu camerii, Harmath Lajos secretarŭ şi Iuliu Bachmaier casierŭ. In comitetŭ s'au alesŭ: Johann Hintz, Moritz Klokner, Dr. Heinrich Herell, Nagy Károly, Iosifŭ Puscarŭ, Karl Schnell, Nicolau Strĕvoiu şi Kolozsvári Albert. Membrii suplenţĭ suntŭ aleşĭ: Borosnyai Daniel, Simionŭ Demianŭ, Victorŭ Popescu şi Dr. Ignatz Weiss.

*

Societăţilorŭ de asigurare din Austro-Ungaria le merge minunatŭ de bine. Funcţionarii n'au destule mânĭ sĕ priméscă asigurările pe vieţă. Téma de coleră le mână apă pe móră.

*

Ministrulŭ de interne d. Tisza a adresatŭ tuturorŭ municipielorŭ o circulară, în care le atrage atenţiunea asupra mĕsurilorŭ ce au sĕ ia, ca sĕ se impedece ivirea colerii.

*

Preotulŭ Dionisie cavalerŭ de Bejanŭ s'a numitŭ consiliarŭ consistorialŭ alŭ diecesei mitropolitane gr. or. din Bucovina.

*

Consilierulŭ curţii din Viena, d. I. Klaczko, într'o scrisóre adresată poetului parisianŭ d. Eduardŭ Pailleron, scrie că a observatŭ, că ţinuturile cu isvóre petrolifere din Galiţia au rĕmasŭ cruţate de coleră atuncĭ, cândŭ jurŭ împrejurŭ acéstă epidemiă seceră mereu la ómenĭ. Locuitorii încă au observatŭ acésta şi ḍicŭ că prin acele ţinuturĭ nu póte trăí nicĭ o insectă. Dênsulŭ dă consiliulŭ ca prin spitale sĕ se facă încercărĭ cu aburelĭ de petroleu nerafinatŭ.

*

Societatea galiţiană de ajutorare »Crucea roşiă« a datŭ pentru inundaţĭ 2000 fl.

*

In Pola au fostŭ arestaţĭ italianulŭ Godina şi drăguţa lui Gentili, din pricină, că s'a găsitŭ la ei o măricică cuantitate de dinamită. Se presupune că dênşii împreună au plănuitŭ unŭ atentatŭ. Cercetările făcute până acum însĕ nu dovedescŭ nicĭ de cum intenţiunea ce li se atribue.

*

In comuna St. Petru din Croaţia unŭ lupŭ a muşcatŭ optŭ persóne. Abia după o luptă înverşunată doi ómenĭ l'au putulŭ sugrumá. Aceştia suntŭ greu rănitĭ.

*

Pagubele causate de înundările din Galiţia se urcă la cifra de optŭ până la 16 milione de florinĭ.

*

Apróe de portulŭ Triestŭ s'a observatŭ în ḍilele acestea unŭ delfinŭ între Miramar şi San Bartolo. Peştele înaintă spre portŭ.

*

Ḍiarele din Bucurescĭ spunŭ, că unŭ comitetŭ electoralŭ alŭ presei s'a constituitŭ, în care se află »Românulŭ,« »România liberă,« »România,« »Naţiunea« şi »L'Indépendance roumaine.« Numitele ḍiare apeléză la celelalte colege, rugându-le sĕ se alăture la organisătorii lorŭ, în scopulŭ de a asigurá libertatea viitórelorŭ alegerĭ. Din causa acésta, Dumineca la 1 Iulie se va ţiné în Bucurescĭ unŭ congresŭ alŭ presei, în care se va hotărî atitudinea ce are sĕ se observe la viitórele alegerĭ.

*

Noulŭ ḍiarŭ guvernamentalŭ ce va apăré în limba română, după mărturirea gazetelorŭ din Bucurescĭ sĕ va numí: „Desbaterile.« Va fi tipăritŭ în formatŭ mare.

Deja aŭ şi începutŭ, spunŭ diarele din România, a vení inginerii nemţĭ sĕ exploreze terenurile Domeniului Corónei. Alaltăerĭ d. Schwartz, ingineră din Transilvania, a fostŭ primitŭ în audienţă de M. S. Regele, pentru a-i solicitá autorisarea sĕ studieze aceste terenurĭ şi sĕ caute urmarea minelorŭ de cărbunĭ ce sunt deja în esploatare dincolo de Carpaţĭ.

*

»Telegrafulŭ« spune că printr'o decisiune luată de consiliulŭ superiorŭ alŭ armatei române, mai mulţĭ soldaţĭ şi ofiţerĭ bolnavĭ, vorŭ fi trămişĭ cu cheltuéla statului la băile de la Olănescĭ şi la Mangalia.

*

»Posta« află că ministru de rĕsboiu românŭ a datŭ ordinŭ urgentŭ, ca briculŭ Mircea sub comanda d-lui căpitanŭ Georgescu, care împreună cu elevii scólei de marină sĕ află acum pe côstele Mărei Negre, se fie reîntorsŭ până Sâmbătă 23 Iunie în portulŭ Constanţa. Se dice că acestŭ ordinŭ e motivatŭ de cererile părinţilorŭ elevilorŭ, carí sĕ îngrijescŭ de colera ivită la Toulon şi Marsilia.

*

»România« făcêndŭ tabloulŭ despre întinderea, numĕrului locuitorilorŭ, venitulŭ anualŭ şi valórea moşiilorŭ domeniului »Corónei,« resultă că valórea fondului e de 34. 276,000 lei, ĕr venitulŭ anualŭ, după cum se ia adĭ dela arêndaşĭ, e de 2.067,521 lei.

*

Dela 4 Iulie 1884 începêndŭ, se vorŭ notá, în fóia oficială de cursurĭ, banii de aurŭ românescĭ de 20 lei. Valórea loru e egală cu valórea banilorŭ de aurŭ austriacĭ de 8 fl.

*

In palatulŭ federalŭ din Bern se va ţiné dela 4 până la 9 Augustŭ conferinţa păcii internaţionale. In fie-care din cele şese şedinţe va presidá câte unŭ politicŭ însĕmnatŭ, care aparţine vre-unuia din marele puterĭ europene.

*

Dela filiala băncei de Francia din Clermont-Terand s'au furatŭ 109,000 francĭ de cătră unŭ funcţionarŭ alŭ ei, Iosif Cristin din Lille. De complice alŭ lui este acusată şi acteriţa Margareta Conty din Lorochello.

*

In dilele acestea s'a dĕrimatŭ în Cairo unŭ minaretŭ alŭ unei moschee, omorîndŭ trei-decĭ de persóne şi rănindŭ greu pe mulţĭ.

*

Guvernatorulŭ din Algeria a cerutŭ unŭ creditŭ pentru mĕsurĭ sanitare. Municipalitatea din Toulon vóta din nou 50.000 francĭ.

Representaţiunea.

Archidiecesei greco-orientale române din Transilvania, votată în sinodulŭ archidiecesanŭ din anulŭ curinte în cestiunea ajutorului de statŭ.

(Urmare din Nr. 105.)

Ce împrejurărĭ grave au pututŭ dá indemnŭ Escelenţei Vóstre la propunerea unorŭ mĕsurĭ atâtŭ de aspre, prin carĭ se aruncă asupra autorităţilorŭ nóstre bisericescĭ umbra neîncrederei şi chiar a suspiţiunei, ba sĕ atingŭ în modŭ atâtŭ de necruţătorŭ chiar temeliile autonomiei, dreptului şi demnităţii bisericei române, acestŭ sinodŭ, care totdeuna a controlatŭ modulŭ distribuirei efeptuite prin consistoriu, nu póte aflá, şi nicĭ Escelenţa Vóstră n'aţĭ binevoitŭ ale comunicá.

Pentrucă deoparte precum testifică actete oficiale ale consistorului, acela a urmatŭ la distribuirea acestui ajutorŭ cu totă posibila cunoscinţă de causă şi consciinţă şi totdeodată şi în conformitate cu p. n. resoluţiunĭ, considerândŭ lipsa de ajutorŭ, cualificaţiunea, credinţa şi zelulŭ în oficiu, şi preste totŭ moralitatea preoţilorŭ, întocmai cum se prescrie în noulŭ statŭ, şi consciu de corectitatea procederei sale, îşĭ póte da séma în totŭ momentulŭ de motivele aceleia; er de altă parte raţiociniulŭ documentatŭ despre distribuirea efeptuită s'a aşternutŭ Escelenţei Vóstre din anŭ în anŭ, şi după censurarea lui esactorală a obţinutŭ din anŭ în anŭ înalta-Vĕ luare la cunoscinţă şi aprobare.

Ba, ca înaltulŭ guvernŭ sĕ aibă garanţiă şi mai eficace pentru observarea p. n. resoluţiunĭ, înainte de a se face însaşĭ distribuirea, proiectulŭ aceleia totdeună s'a subşternutŭ Escelenţei Vóstre, şi numai după urmata încuviinţare s'a asignatŭ ajutorulŭ, s'a ridicatŭ din partea archiepiscopului, şi s'a distribuitŭ între preoţimea archidiecesană — aşa încâtŭ în adevĕrŭ atâtŭ consistoriulŭ câtŭ şi acestŭ sinodŭ este în totală nesciinţă asupra motivelorŭ, ce V'a condusŭ la acéstă mĕsură atâtŭ de aspritóre pentru noi.

Dacă însĕ dispositiunea acésta a Escelenţei Vóstre ar fi basată pe acele informaţiunĭ, carĭ au pretensiunea de autenticitate, luate »dela loculŭ celŭ mai competentŭ,« — carele după priceperea nóstră, nu póte fi altulŭ decâtŭ însuşĭ înaltulŭ ministeriu, — ba ca reproduse „din cuvêntŭ în cuvêntŭ« le publică de curêndŭ o fóie română din Budapesta, atuncĭ spre deplina liniştire a Escelenţei Vostre grăbimŭ a declara acele informaţiunĭ de nefundate, mance şi chiar sinistre; şi spre a confirma asertulŭ acesta alŭ nostru, ceremŭ binevoitórea-Vĕ atenţiune la cele următóre.

Făcêndŭ abstracţiune dela confundarea conceptuluĭ „metropoliei« cu alŭ »archiepiscopiei,« aflătóre chiar şi în rescriptulŭ ministerialŭ, şi în statutŭ, precum arĕtarămŭ mai susŭ, precum şi a Vicarului archiepiscopescŭ cu secretarulŭ consistorialŭ ş. a. — confundărĭ, carĭ de altmintrelea ele singure sunt cualificate a produce dubietate în valórea şi credibilitatea informaţiunilorŭ în cestiune. Profundulŭ respectŭ ce datorimŭ Escelenţei vóstre, ca consiliarului celui mai de aprópe alŭ corónei în acestŭ obiectŭ, precum şi stărei faptice a lucrului, ne silesce a declará cu totă francheţa: că în generalŭ nu e fundatŭ motivulŭ acela, că la distribuireă p. n. dela 1874 s'ar fi urmatŭ o procedere contrarie anume că în lipsa de concurenţĭ s'ar fi transpusŭ întrégă suma de 24.000 fl. pe mai mulţi anĭ la mâna archiepiscopului din aceea causă căcĭ acela n'ar fi făcutŭ dispositiune, ca preoţii sĕ-şĭ aştérnă suplicile directŭ la ministeriu, ér cererile întrate la consistoriu nu le-ar fi subşternutŭ.

Adevĕrulŭ e, că precum atestă emisulŭ ministerialŭ dto. 8 Oct. 1875 Nr. 23,435, Escelenţa Vóstră chiar dela începutŭ a-ţĭ aflatŭ de bine a împărtăşi directŭ unele comune bisericescĭ suplicante d. e. Ida mare cu 500 fl. Secătura cu 200 fl., şi a notifica acésta archiepiscopului, administrândŭ atuncĭ la mâna lui pentru preoţime numai 23,300 fl., şi totŭ asemenea s'a urmatŭ şi în alţĭ anĭ următorĭ.

Că dela consistoriu nu s'a făcutŭ dispositiune a se adresa preoţii suplicanţĭ pentru ajutoriu cătră înaltulŭ ministeriu, — ce de altmintrea în altisima resoluţiune nicĭ că se demăndă, — este o urmare naturală a pracsei legalĭ, ce şi mai înainte, anume chiar dela anulŭ 1861 a esistatŭ într'unŭ şirŭ lungŭ de anĭ, ca adecă împărtăşirea sĕ nu se facă la cererea suplicanţilorŭ singuráticĭ, ci după unŭ planŭ fixatŭ, conformŭ unui sistemŭ hotărîtŭ, cu privire la întrega preoţime archidiecesană, în urma propunerilorŭ motivate ale protopresbiterilorŭ şi aşternute ex officio, precum s'a adusŭ deja la cunoscinţa Escelenţei Vóstre prin representaţiunea archiepiscopéscă dto 29 Decembre 1876 Nr. 3588; suplice însĕ din partea preoţilorŭ n'au întratŭ la consistoriu, precum de acelea nicĭ n'a fostŭ trebuinţă pe lângă informaţiunile şi propunerile oficiale protopresbiterale; decă dar n'au întratŭ suplice, lucru pré firescŭ, că nu s'au pututŭ nicĭ aşterne la loculŭ mai înaltŭ, şi aşa inculparea, ce se face autorităţii bisericescĭ în acéstă privinţă, este lipsită de orĭce basă reală.

Aicĭ — credemŭ — este loculŭ a atinge o împrejurare de însemnătate principală, carea Escelenţa Vóstră, precum se vede, o a-ţĭ ignoratŭ cu totulŭ, şi adecă biserica, ca o corporaţiune morală, ca societate basată pe străvechile sale canóne şi aşedăminte, nu póte privi ca unŭ conglomeratŭ accidentalŭ de individĭ singuraticĭ, ci trebue sĕ se privéscă în totalitatea sa ca unŭ corpŭ organicŭ cu viaţă propriă individuală. Totŭ ce privesce acestŭ corpŭ reclamă în prima liniă îngrijirea lui. De aceea şi acestŭ ajutorŭ datŭ ei din partea statului, ea nu-lŭ póte priví altmintrea, decâtŭ ca proprietatea sa şi respective a preoţimei, ca a unei părţĭ ale sale constitutive, carea, fără vătămarea intereselorŭ vitalĭ ale bisericii, nu póte fi scósă din legăturile organice şi disciplinare ale acesteia, cum s'ar scóte, decă o autoritate, ce este afară de sênulŭ bisericii, s'ar pune sĕ judece asupra trebuinţelorŭ individuale ale preoţilorŭ şi asupra îndreptăţiriii lorŭ de a fi ajutoraţĭ.

Chiar şi legislaţiunea aşa a privitŭ acestŭ ajutorŭ, ceea ce se vede din însaşĭ posiţiunea lui la bugetŭ, unde figuréză ca ajutorŭ alŭ bisericei gr. or., şi cumcă elŭ dela începutŭ totdeuna aşa a fostŭ privitŭ, se vede cu deplină chiaritate pe de-o parte din p. n. resoluţiune dela 1861, care lasă distribuirea lui fără astfelŭ de restrîngerĭ la episcopŭ, respective la archiepiscopŭ şi consistoriu, ér de altă parte din pracsa întrodusă chiar dela începutŭ, ca împărtăşirea dintr'ênsulŭ sĕ nu sĕ facă la cererĭ singuratice, ci la propunerea respectivelorŭ organe oficiale, ca cele mai chemate a cunósce mai de aprópe împrejurările şi trebuinţele preoţimei preste totŭ. Astfelŭ a privitŭ biserica acest ajutorŭ dela începutulŭ lui şi astfelŭ ilŭ privesce şi astădĭ; şi dela aceste vederĭ, până când va voi să rĕmână credinciósă şieşĭ, nu se póte abate nicĭ în viitorŭ.

Dar tot atâtŭ de netemeinică, ba chiar greşită este mai departe inculparea aceea, că ajutorulŭ s'ar fi întrebuinţatŭ in parte şi spre alte scopurĭ, precum spre ilustrare se susţine, că 1000 de florinĭ, destinaţĭ pentru seminariu, nu s'au folositŭ pentru seminariu, ci pentru solvirea profesorilorŭ seminarialĭ. Acésta e unŭ motivŭ pré uşorŭ, pentru a se zidì pe elŭ nisce conclusiunĭ atâtŭ de grave, precum se face în casulŭ de faţă. Căcĭ cum s'ar puté imagina unŭ siminariu fără profesorĭ, carĭ sunt o parte esenţială, constitutivă a seminarului? Dar consistorulŭ nicĭ nu a făcutŭ în privinţa acésta dela 1875 încóce nimicŭ nou. Dotaţiunea respectivă s'a datŭ pentru susţinerea seminarului, aşa dar pentru acoperirea trebuinţelorŭ lui curente, ér nu ca fondŭ ne atingibilŭ seminarialŭ; şi în fine noi nu scimŭ, a fi fostŭ vre-odată eschisă sau chiarŭ interdisă, fie în p. n. resoluţiune dela 1861 şi 1875, fie în vreo dispositiune a Escelenţei Vóstre, întrebuinţarea cuotei seminariale pentru ameliorarea salariilorŭ profesorale, precâtŭ cere trebuinţa. Dacă totuşĭ atare dispositiune ar esista în adevĕrŭ, si din partea consistorului nostru s'ar fi trecutŭ cu vederea: atuncĭ nu înţelegemŭ, cum póte fi, că Escelenţia Vóstră aţĭ binevoitŭ a ignora acéstă pretinsă abnormitate în decursulŭ atâtorŭ anĭ până acum pe cândŭ aşternerea raţiocinului anualŭ va datŭ totdéuna ocasiune, de a vĕ estinde preţuita atenţiune şi asupra folosirei atinsei subvenţiunĭ.

Dacă mai departe, totŭ spre ilustrarea pretinsei distribuirĭ a ajutorului spre alte scopurĭ, se aduce înainte că din ajutorulŭ de statŭ 10°/₀ s'ar fi datŭ la fondulŭ tipografiei archidiecesane cu scăderea preoţimei: acésta e o aserţiune de totŭ greşită, deórece acele 10°/₀ nu au nimicŭ de a face cu tipografia archidiecesană, ci ele încă dela începutŭ, în urma unei conînţelegerĭ frăţescĭ, a fostŭ resignată ca contribuirĭ benevole pentru crearea unui fondŭ specialŭ, care în realitate esistă şi este destinatŭ esclusivŭ pentru posibila mai bună ajutorare a preoţimei. Unŭ actŭ acesta de înţeléptă parsimoniă şi preîngrijire, ce credemŭ, că servesce numai spre onóre preoţimei archidiecesane, şi nicĭ decum nu putemŭ presupune, că acésta îngrijire pentru viitorŭ ar fi în contra intenţiunilorŭ părintescĭ ale Măiestăţei Sale preagraţiosului nostru Domnitorŭ.

Că preoţii ar fi fostŭ îndrumaţĭ fie prin circulare fie pre orĭ ce altă cale, ca sĕ aştérnă cererile lorŭ pentru împărtăşirea prin protopresbiterĭ la consistoriu, nu corespunde adevĕratei stărĭ a lucrului, precum s'a arĕtatŭ mai susŭ. Nicĭ unŭ circularŭ nu s'a emisŭ în sensulŭ pretinsŭ, dar după cele espuse deja de ajunsŭ nicĭ a fostŭ trebuinţă de astfelŭ de mĕsurĭ.

Va urma.

Restricţiunea pressei în Ungaria.

„Koloszvári Közlöny" dela 6 Iulie scrie între altele următórele:

»In numĕrulŭ de Joi alŭ lui »Koloszvári Közlöny« amŭ pomenitŭ despre o fórte importăntă mĕsură a micei vecine România, mĕsură, care şi pentru noi e interesantă din două puncte de vedere. Ea ne arată ântâiu, că în România o agitaţiune antimaghiară n'are locŭ, şi alŭ doilea ne arată, care este datorinţa unui guvernŭ faţă cu o astfelŭ de presă, ce lucréză cu o passiune revoltătóre contra unei direcţiunĭ politice, esprimată prin ídeea sancţionată a statului şi prin voinţa parlamentului. Aceea mĕsură ne mai arată, care este datorinţa unui guvernŭ, — decă cumva nu voesce sĕ dea dovedĭ, că e incapabilŭ, şi prin urmare nedemnŭ de a mănuí puterea, — cândŭ e vorba de a veghia asupra binelui comunŭ, faţă cu astfelŭ de organe ale presei, carĭ nisuescŭ numai a împedecá mersulŭ neconturbatŭ alŭ guvernărei şi alŭ maşinei statului, carĭ suntŭ numai neghina, ce jignesce buna înţelegere între cetăţenĭ, carĭ sunt vrăşmaşe ale păcei, ale ordinei publice şi ale lucrărei pacînice.

Se scie, precum scriseseinŭ, că consiliulŭ de miniştri din România, sub presidiulŭ regelui însuşĭ, luase hotărîrea de a esila din ţéră trei publicişti de origine ardelénă, din causă, că aceştia au agitatŭ peste mĕsură contra politicei esterne a cabinetului Brătianu, care s'a aliatŭ cu Austro-Ungaria şi Germania, şi pentru că aceştĭ trei publicişti sêmĕnă ură în poporŭ contra unui statŭ, cu care România întreţine relaţiunĭ de pretiniă, în contra statului maghiarŭ; şi pentru că au sĕmĕnatŭ discordiă în ţéră; agitândŭ contra politicei primministrului, în vreme ce acesta nu află mântuire decâtŭ numai în parola ce dênsulŭ o pronunţase la sosirea sa din Viena naintea deputaţiunei comercianţilorŭ românĭ, parolă, care dicea: »Domnilorŭ v'am adusŭ pacea.« Aşa a făcutŭ mica adeseorĭ batjocurita Româniă: a esilatŭ pe cei trei pubicişti, pe vrăşmaşii turbaţĭ ai nemului nostru, carĭ decă n'au fostŭ conducĕtorii, de sigurŭ au fostŭ pricinuitorii demonstraţiunilorŭ şi atentatelorŭ bucurescene de mai de unădĭ.«

„Kolosz. Köz." ne spune apoi, că în sesiunea actuală a dietei ungare încă se vorŭ luá mĕsurĭ pentru a restrînge libertatea (?) de presă, — negreşitŭ din consideraţiunĭ şovinistice maghiare. Pretecste se află, cândŭ vreai sĕ facĭ rĕu. **Scopulŭ este apĕsarea naţionalităţilorŭ.** Acésta se vede lămuritŭ din următórele rêndurĭ:

»Scopulŭ guvernului, continuă »Kolosz. Köz.« este a luá mĕsurĭ contra urei de rasă, a împedecá lăţirea principielorŭ ce ţintescŭ a se periclitá siguranţa averei, principii, carĭ se manifestéză sub masca antisemitismului.

Scopulŭ guvernului este de a pune stavilă panslavismului, care în Ungaria nordică merge mână 'n mână cu antisemitismulŭ, pentru că diarele slovace sub influinţă rusésca agitéză vehementŭ contra Maghiarilorŭ; şi apoi nu se mai póte suferí, ca diarele sêrbescĭ din Ungaria se vorbéscă peste graniţă în ţéra lui Milan.

Scopulŭ guvernului este de a pune capĕtŭ absurdităţilorŭ daco-române şi a resplăti onestŭ serviciile ce ni le-a făcutŭ România. Numĕrulŭ »Gazetei Transilvaniei,« ce-lŭ avemŭ înaintea nóstră, ia în apĕrare pe redactorulŭ dela »L'Indépendance roumaine,« pe preşedintele societăţii »Carpaţii,« şi pe editorulŭ-tipografŭ alŭ »Opiniunei publice, şi astfelŭ din Ardelŭ face opiniune publică şi dictéză atitudine celorŭ cu gură roşiă (mare) din România. Acésta încă nu se mai póte suferí.«

Funcţionarii şi alegerile.

Sibiiu, 18 (30) Iunie 1884.

Am cetitŭ în multe rêndurĭ atarĭ corespondinţe prin diare, în carĭ se afirmă cu multă naivitate şi póte că mai adeseorĭ cu făţăriă, cumcă funcţionarii — ca unelte órbe ale regimului — la comandă potŭ sĕ lucreze chiar contra intereselorŭ naţiunei, cărei aparţinŭ: prin urmare la alegerĭ potŭ merge cu regimulŭ, ba suntŭ siliţĭ chiar a face acésta, şi multe de tóte, din carĭ resultă, ca unŭ drumarŭ deosebitŭ pentru funcţionarii de naţionalitatea

nóstră, că ei potŭ face tóte pe placulŭ superiorilorŭ lorŭ, fie chiar cu vĕtămarea intereselorŭ mai înalte naţionale românescĭ, de órece ar fi naturalŭ, că arĕtându-se şi ei cu simţeminte curatŭ naţionalĭ, ar puté pierde fórte multŭ, postulŭ, pânea de tóte ḑilele, familia le-ar fi ameninţată. Mărturisescŭ sincerŭ, că pre mine mĕ indigneză atarĭ argumente, carĭ ar dá Românului dreptulŭ de a fi orĭ a nu fi Românŭ şi decĭ le declarŭ de absurde. Sĕ ne închipuimŭ o óste gata de luptă, dér dispusă de a se lăsá sĕ fie tradată de unii individĭ. Se póte unŭ lucru mai nefirescŭ ca acesta? Nu este adevĕratŭ, că funcţionarulŭ ar fi unéltă órbă în mânile regimului; din contră elŭ sĕ bucură de marĭ libertăţĭ şi scutelĭ. Nu este adevĕratŭ, că unŭ Românŭ de omeniă ar puté fi silitŭ de către cineva, a lucrá contra intereselorŭ naţiunei sale, cu alte cuvinte a se renegá. Décă totuşĭ unulŭ şi altulŭ funcţionarŭ de naţionalitatea nóstră se face unéltă órbă a regimului, şi desconsiderândŭ totŭ ce e românescŭ, nicĭ nu se mai declară de Românŭ decâtŭ cu mare precauţiune şi numai între Românĭ, pe cândŭ între străinĭ e numai gură, aruncândŭ la frase góle în limbĭ străine, de ţi-se face rĕu; — apoi se sciţĭ, că acela scie calculá egoismulŭ lui mai pre susŭ de tóte: étă-i principiulŭ de viaţă! Acum ca şi spre completarea comediei vinŭ gazetele şi declară: bieţii de funcţionari, ei nu potŭ ţine cu naţia lorŭ, suntŭ espuşĭ sĕrmanii. Ce? Au nu suntemŭ toţĭ espuşĭ? Nu eştĭ şi Dta espusŭ? Cine va mai luptá, dĕcă vomŭ declará calcululŭ şi interesulŭ privatŭ şi materialŭ de scusă pentru părăsirea stégului? »Fiţĭ solidarĭ,« ne ḑice mama nóstră, şi blastemă pe fiii rĕtăciţĭ, carĭ o lasă pradă duşmanilorŭ ei de mórte. Ea indémnă pre toţĭ asemenea la luptă pentru esistinţă. Dar cum vorŭ plăcea chiar funcţionarilorŭ atarĭ teorii, carĭ îi declară de „sĕrmanĭ de ei« etc.? Unii se vorŭ şi ruşiná, căcĭ nu potŭ sta şi ei pe o tréptă cu industriaşulŭ, cu preotulŭ, cu advocatulŭ, cu mediculŭ, cu economulŭ, — ci ca nisce invaliḑĭ suntŭ scoşĭ afară din luptă, şi pre cândŭ suntŭ declaraţĭ de netrebnicĭ, li-se concede a fi trădătorĭ — contra nóstră. Se póte unŭ lucru mai nelogicŭ?

Sperŭ, că pe viitoriu nu voiu mai întâlní acea frasă absurdă, care recunósce nesoliditatea de caracterŭ ca scusă tocmai acolo, unde, din causa culturei pretinse, simţulŭ naţionalŭ ar trebuí sĕ fie mai învăpăiatŭ, dorulŭ de luptă mai înflăcăratŭ.

V.

Din Bucovina.

De lângă Siretŭ, 18/30 Iunie 1884.

La noi, alegerile deputaţilorŭ dietalĭ vorŭ urma în câteva ḑile; cele ale alegĕtorilorŭ — la noi, după cum se scie, nu-sŭ alegerile directe — au şi urmatŭ în ḑilele acestea în tótă ţéra, şi după cum auḑimŭ din părţile locuite de Românĭ, interesarea de afacerea acésta atâtŭ de cumpĕnitóre, şi pentru binele ţĕrii şi pentru celŭ alŭ poporului, mai cu sémă a celui dela ţéră, a fostŭ de totŭ slabă. Cincĭ, şése, celŭ multŭ ḑece inşĭ din comune cu câte doue, trei sute alegĕtorĭ fundamentalĭ, au fostŭ toţĭ câţĭ se duseră la cancelaria satului, de aleseră trei, patru »alegĕtorĭ«. »Aleseră?« nu rostiră numai acele nume, care li-se dictaseră de scriitorulŭ comunalŭ, sciutŭ şi cunoscutŭ, de propriulŭ primarŭ comunalŭ şi factorulŭ căpitănatelorŭ din ţinutŭ.

Totulŭ e străinŭ la noi, totulŭ ne-naturalŭ; până şi acestĭ scriitorĭ comunalĭ, cari sunt orĭ Nemţĭ, orĭ altceva; numai nu aceea, ce-i poporulŭ prin comunele rurale! De aceea — ce n'ar fi sĕ crédă cineva — şi limba oficială a primărieilorŭ comunale, e limba scriitorului comunalŭ, nu însĕ a comunei! Ba, ce-i şi mai multŭ: interesele, pe lângă cele personale ale scriitorului, sunt cele ale elementului sĕu naţionalŭ, care sunt representate şi sprijinite de comunele nóstre românescĭ de ţéră, nu însĕ interesele proprii şi adevĕrate ale acestora. — Durere, durere nespusă; dar nu şi mirare. Clerulŭ nostru dela ţéră, ştie-se din colónele stimatului acestui ḑiariu, ce amicŭ e alŭ poporului sĕu şi câtŭ se îngrijesce şi lucreză pentru binele şi prosperarea lui! Şi »Candela,« fóia eclesiastică metropolitană din Cernăuţĭ, mai îndrăsnesce sĕ plângă clerulŭ — din România. Deputaţii noştri, în dietă, cari bine sciu, cine şi-n a cui profitŭ în ţéră esploateză »autonomia comunală«; acestĭ domnĭ, aleşĭ de bietulŭ poporŭ până acum în bună credinţă, că d-lorŭ vorŭ representa interesele şi trebuinţele acelora, cari i-au alesŭ, au alte grijĭ, între carĭ unele orĭ directŭ opuse, orĭ străine cu cele ale alegĕtorilorŭ sĕi. Acestea le constată poporulŭ, dela anulŭ 1861, decândŭ avemŭ dieta nóstră (?) şi de aceea, ne vĕḑendŭ elĭ, nicĭ acele împlinite de »aleşii« sĕi la dietă, ce audí, că este misiunea şi competinţa dietei şi a deputaţilorŭ, şi nicĭ promisiunile, măcar în câtva realisate, ce i-le dederă „domnii“ candidaţĭ la deputaţiă; ér din altă parte careva, nicĭ o speranţă de ajutorŭ, de mântuire; s'a săturatŭ de »alegerĭ« şi de vorbele frumóse, ce i-le mai vorbescŭ „domnii“ candidaţĭ; de aceea decĭ acestŭ şi atare indiferentismŭ faţă de alegerile dietalĭ! — Poporulŭ, bietulŭ, cum a fostŭ »scara« străinilorŭ în ţéră »la perele lorŭ«, aşa este şi astăḑĭ. Aşa şi »autonomia« Bucovinei, dobêndită de nemuritorii Hurmuzăchenĭ şi alţĭ bărbaţĭ demnĭ ai noştri autochtonĭ, cu marĭ greutăţĭ şi ostenelĭ, aşişderea pe basa dreptului autochtonilorŭ în Bucovina, prin urmare, şi în binele primŭ alŭ acestora, şi acea autonomiă a Bucovinei, ḑicŭ, e astăḑĭ nu mai puţinŭ profitulŭ străinilorŭ în ţéră, decâtŭ autonomia comunelorŭ în întréga Bucovină!

Óre cugetă „domnii« deputaţĭ ai propriei Bucovine, la acestea? cugetă óre „domnii“ deputaţĭ — toţĭ la aceea, că pămêntulŭ Bucovinei, apĕratŭ de seculĭ şi rĕscumpĕratŭ cu sânge românescŭ — ce şi însuşĭ M. S. Impĕratulŭ a recunoscutŭ în diploma „Mărcei Bucovinei, din anulŭ 1862 — că, décă acestŭ pămêntŭ nutresce cu dragŭ astăḑĭ atâţĭ străinĭ, veniţĭ la — gata în ţéră, ar avé sânta datoriă, sĕ dea şi autochtonilorŭ sĕi măcar acele „graţii legale,“ ce le oferescŭ şi nu le denégă „articulele fundamentale de statŭ ale Austriei?“

Póte vorŭ cugetá de acum, — dée Ceriulŭ!

Ir. Porumbescu.

Mĕsurĭ în contra cholerii.

Magistratulŭ Braşovului, în vederea periculului ce s'ar puté nasce prin întinderea colerei asiatice ce a apărutŭ în Francia, a luatŭ următórele mĕsurĭ poliţienescĭ sanitare:

1. In tóte birturile şi hotelurile se va îngrijì ca latrinele sĕ se cureţe bine, turnându-se înainte de curăţire o soluţiune de 1 Kilo vitriolŭ de ferŭ, şi 2 Kilo acidŭ fenicŭ în 20 litri de apă, ca prin acésta sĕ se desinfecteze loculŭ. In localităţĭ mai micĭ şi în case particulare se va face desinfectarea prin aceeaşĭ soluţiune dar în cantitate corĕspunḑĕtóre mai mică. Grămădirea murdăriilorŭ de bucătăriă şi altele, care infectéză aerulŭ nu e permisă nicĭ în curţile birturilorŭ nicĭ în case private. Curăţirea latrinelorŭ se va face totŭ la 14 ḑile; de asemenea se vá observa cea mai mare curăţeniă pe pieţele publice, pe strade, în canalurĭ în edificiele publice şi în tóte casele particulare.

2. Toţĭ călĕtorii, carĭ vinŭ la Braşovŭ, fie că scobóră la otelurĭ séu în case particulare, trebue supraveghiaţĭ în privinţa stării sănătăţii şi casurile de bólă ce s'ar iví sĕ se comunice căpitanului orăşenescŭ.

3. Numai vênḑarea alimentelorŭ şi bĕuturilorŭ nevătămătóre e permisă, oprindu-se vênḑarea pómelorŭ necópte, a legumelorŭ stricate etc.

Abaterile de la aceste disposiţiunĭ se vorŭ pedepsí după legea penală.

Afacerea cu închiderea graniţei pentru importulŭ de lână.

Tocmai cândŭ sĕ punemŭ ḑiarulŭ sub presă aflămŭ, că guvernulŭ ungurescŭ în cele din urmă a datŭ voie, ca lâna, care a fostŭ primită înainte de închiderea vămilorŭ se fie liberată a trece peste grăniţă. Ce se va face însĕ cu lâna, care s'a espedatŭ cu o ḑi séu cu doue séu şi cu trei ḑile mai târḑiu de închidere, până ce ómenii au căpĕtatŭ scire şi ce mĕsurĭ a luatŭ guvernulŭ ca ei sĕ fie însciinţaţĭ câtŭ mai curêndŭ despre ordinulŭ ministrului? Şi décă póte trece lâna espedată până la 16 Iuniu din judeţele române unde nu esistă epizootiă, de ce sĕ nu pótă trece şi lâna adusă din acele judeţe după 16 Iuniu? Nu este şi acésta numai o mĕsură pe sfertŭ, care nu te lăsa nicĭ sĕ trăiescĭ, nicĭ sĕ morĭ?

Diverse.

Turgenieff. O fóie ruséscă ne povestesce următórea întêmplare din viaţa vestitului scriitorŭ: Intorcêndu-se odată Turgenieff din Parisŭ în Petersburg luà dela cunoscutulŭ şi neastêmpĕratulŭ nihilistŭ Bacnin unŭ mărişorŭ pachetŭ, sĕ-lŭ dea scriitorului Krajewskij, redactorului dela »Golos.« Turgenieff nu se temù de nimicŭ rĕu şi-şĭ împlinì făgăduéla. Intr'o dimineţă însă iată că întrà în casa sa unŭ oficerŭ de poliţiă şi 'lŭ rugà să mérgă cu elŭ până în fortăréţa Petru-Paulŭ. Poetulŭ se mirà la începutŭ de vorbele ofiţerului, se înspăimêntà, dar în sfirşitŭ prinse inimă şi plecà. La fortăréţă Turgenieff fù datŭ pe mâna unui colonelŭ gendarmŭ, cu care stătù o vreme de vorbă. — »Ce şcii d-ta despre societatea secretă N. N.?« — »De numele ei audŭ acum ântâia óră« — »Şi cu tóte astea eştĭ organisatorulŭ şi povăţuitorulŭ ei.« — »Ba nicĭ de câtŭ şi mĕ mirŭ cum de póte sĕ cugete numai omulŭ aşa ceva!« — „Avemŭ dovedĭ, că e aşa.« — »V'aş ruga dară, sĕ mi le arătaţĭ.« — Colonelulŭ îi puse dinaintea ochilorŭ o scisóre şi Turgenjeff recunoscù în grabă iscălitura lui Bacninŭ. Acesta scria lui Krajewskij, că'n capitală s'a pusŭ temelia unei societăţĭ secrete, între ai cărei membri se numĕră şi Turgenieff şi-lŭ rógă sĕ se pună şi elŭ în rêndŭ cu distinsulŭ poetŭ. Cetindŭ scrisórea, Turgenieff abia se putea stăpânì de mâniă. — »Cunosceţĭ iscălitura?« întrebă apoi éră colonelulŭ. — »Da, o cunoscu,« réspunse poetulŭ cu hotărîre. — »Apoi cum mai poţĭ ḑice, că nu eşfĭ membru alŭ acestei societăţii?« — Şi acum ḑicŭ, ce amŭ spusŭ adineorĭ. Bacnin a scrisŭ cea mai mare minciună, ce o póte scrie cineva. De cândŭ trăescŭ, membru în societăţĭ secrete nu am fostŭ.« — »Dar scrisórea lui Krajewskij tot i-ai dato!« . . . . .

Poetulŭ se vĕḑù silitŭ să-şĭ plece capulŭ şi să între în urita închisóre. După câtă-va vreme însă fù scăpatŭ de prietinii sĕi cu influinţă şi nicĭ odată cu Bacnin n'a mai statŭ de vorbă. — De jarulŭ, ce te arde odată, fugĭ totŭ déuna.

*

Esecutarea duorŭ oficerĭ spaniolĭ. — Despre esecutarea comandantelui Ramon Mernandez şi a locotenentelui Ramon Belles Casanovas, despre carĭ amŭ amintitŭ erĭ, avemŭ următórele amĕnunte din Barcelona: „La 27 Iunie plecară la Gerona 600 de soldaţĭ din Barcelona şi totŭ atâţa din Figneras, ca se asiste la esecutarea sentinţii pronunţate asupra celorŭ doi oficei. In zorĭ de ḑi trupele se duseră la loculŭ esecuţiunii, în afară de întăriturile fortăreţii, în loculŭ numitŭ »Las Pedreras.« Acolo s'a formatŭ unŭ careu şi s'a procedatŭ la degradarea a cincĭ oficerĭ: a anui căpitanŭ, a unui locotenentŭ şi a trei sublocotenenţĭ, carĭ fuseseră condamnaţĭ la diferite pedepse. Sentinţa şi-au ascultat'o în ghenunchĭ, apoi fiecare a trebuitŭ sĕ-şĭ rupă însuşĭ semnulŭ gradului sĕu, fiindŭ duşĭ după acésta érăşĭ înderĕtŭ în temniţă. Pela 7 ore şi 50 minute, cei doi oficerĭ condamnaţĭ la mórte părăsiră citadela pe unŭ drumŭ neplanŭ şi sucitŭ în ordinea următóre: unŭ corporalŭ şi doi soldaţĭ călărĭ cu săbiile scóse, patru membrii ai »Frăţietăţii de sânge« în capuţele lorŭ, unŭ individŭ îmbrăcatŭ în roşiu, alţĭ »fraţi« carĭ purtau unŭ mare »Cristŭ,« unŭ despărţămêntŭ de soldaţĭ cu baionetele în puscĭ, apoi cei doi condamnaţĭ, — locotenentulŭ înainte, — însoţitŭ fie-care de câte unŭ preotŭ. Apoi urmá unŭ escadronŭ şi o secţiă de cavaleriă, ér procesiunea o încheiau doue cosciuge, aşedate pe unŭ carŭ şi pe care condamnaţii le vedéu la fie-care sucitură a drumului. La sosire la loculŭ de esecutare se comandà: »staţĭ!« şi comandantulŭ pieţii repeţì de trei orĭ cuvintele: »In numele regelui! Celŭ ce-şĭ va ridicá vócea, ca sĕ céră graţiă se va pedepsí cu mórte.« Condamnaţii pâşiră după acésta în careu şi, îngenunchiândŭ înaintea stégului, îşĭ ascultară sentinţa, pe care li-o cetì locotenentulŭ-secretarŭ; apoi sărutară pe Cristosŭ şi se aşeḑară pe doue scaune lângă unŭ micŭ zidŭ, întorşĭ cu faţa către acesta. Unŭ membru alŭ congregaţiunei le dete se bea dintr'unŭ fluidŭ, ca sĕ le întăréscă inima, le legà ochii şi apoi sĕ retrase; după acésta condamnaţii înbrăţişară pe cei doi preoţĭ, carĭ nu-i părăsisĕră nicĭ unŭ momentŭ. Şése-spre-ḑece tiraliorĭ din regimentulŭ Navara, împărţiţĭ în doue secţiunĭ, se apropiară acum la doi-spre-ḑece paşĭ. O linişte înfiorătóre sĕ făcù. Unŭ căpitanŭ dete ordinulŭ de încărcare, apoi rĕsunà unŭ signalŭ de trompetă şi puscile pocniră. Medicii păşiră la cei doi împuscaţĭ şi constatară mórtea locotenentului; comondantulŭ, care rĕmasese pe scaunŭ, mai dedea încă semne de viaţă. O a doua descărcare urmà — şi totulŭ se finì. Preoţii pronunţară rugăciunea morţilorŭ şi trupele se întórseră înderĕtŭ.

*

Concursulŭ de călău în Seraievo. — Despre acestŭ concursŭ amŭ pomenitŭ şi noi într'unulŭ din numerii trecuţĭ. Sĕ mai ḑicemŭ o vorbă de elŭ. Numĕrulŭ concurenţilorŭ n'a fostŭ — după cum se credea — neînsemnatŭ. Intre ei se înşiră şi unŭ cavalerŭ de Seyfried precum şi Carolŭ Selinger, carĭ au studiatŭ meseria lorŭ la Willenbacher, călăulŭ Vienei. Selinger s'a şi supusŭ unei probe făcute în Bosnia la Dolnj-Tuzla. Elŭ fù chematŭ adecă sĕ spênzure pe criminalulŭ Iovo Wilic, pe care faptele rele l'au dusŭ pe calea furcilorŭ. Willenbacher funcţiunà ca comisarŭ trimisŭ acolo din partea stăpânirei şi lăudà dibăcia şi priceperea scolarului sĕu; ér' în testimoniulŭ, scrisŭ de preşedintele tribunalului din Dolnj-Tuzla, sĕ puse lămuritŭ, că Selinger a sevêrşitŭ uciderea »cu îndemânarea, ce se aştepta dela elŭ şi în chipulŭ celŭ mai umanŭ! — Cândŭ va ajunge óre omulŭ sĕ preţuéscă, după cum sĕ cuvine pe omŭ!?

*

Memoriă rară. — Germania şi Olanda sunt pusé în uimire de esercițiile mnemonice ale lui Filipŭ Roth. Roth e unŭ copilŭ abia de 9 anĭ şi face în minte socotelĭ de câte optŭ cifre într'o vreme aşa de scurtă, încâtŭ cu condeiulŭ nu poţĭ sĕ te ţinĭ de elŭ. In câte-va secunde scóte rĕdăcina cuadrată şi cubică din bilióne şi trilióne ér' cifrele îi curgŭ din gură ca dintr'unŭ isvorŭ nesfêrşitŭ Insemnatŭ este, că până la $2^{1}/_{4}$ anĭ elŭ nu puté rostì nicĭ o vorbă, aşa că ómenii socotéu, că e mutŭ. După unŭ pătrarŭ de anŭ începù fără de veste a grăí şi cândŭ éra de şése anĭ talentulŭ sĕu se dovedì şi se pronunţà cu mai multă putere. Unii învĕţaţĭ au cercatŭ, sĕ dea o esplicare acestui fenomenŭ, dar resultatele, la carĭ au ajunsŭ diferŭ fórte multŭ unele de altele.

Bibliografiă.

»Scóla Practică,« magazinŭ de lecţiunĭ şi materii pentru instrucţiunea primară, de Vasilie Petri, tomulŭ III. Nr. 3 pe Iuniu a apărutŭ deja şi conţine: Adunarea generală a „Reuniunei Mariane.« Adunarea generală a »Reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ gr. cat. din giurulŭ Gherlei.« Înmulţirea cu numerĭ decimalĭ (urmare.) Regulamentŭ pentru esamenulŭ de maturitate (bacalaureatŭ) — Bibliografie. — Abonamentele, cu 3 fl., pe anulŭ întregŭ, se facŭ la redacţiune în Năsĕudŭ (Nassod, Transilvania.) — Esemplare complete, se găsescŭ nu numai din tomulŭ III, ci puţine şi din tomurile precedente. —

„Drepturile omului,“ revistă politică şi socială apare odată pe lună în Bucurescĭ sub redacţiunea lui C. A. Filitis. Revista sĕ va ocupa şi interesa de întréga constituire a societăţii, după cum dovedescŭ şi materiile tratate în primulŭ sĕu numĕrŭ, de pildă: Proprietatea individuală asupra pămênturilorŭ. — Relele obligativităţii căsătoriei religióse. — Recunoşterea identităţii individilorŭ condamnaţĭ, scăpaţĭ şi reprinşĭ. — Legea din 1881 contra strĕinilorŭ şi art. 24 din Constituţiune precum şi vre-o patru alte articole mai mititele. Revista e vrednică de recomandatŭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

VII. Raţiocíniŭ

despre contribuirile în urma apelului incurse în favórea fondului pentru înfiinţarea unei scóle române de fetiţe în în Cluşiu.

(Fine.)

Ioanŭ Şiagău sodalŭ de păpucarŭ în Betlenŭ 50 cr., Georgiu Moldovanŭ sodalŭ de măsarŭ în Betlenŭ 50 cr., Petru Moldovanŭ primarŭ în Betlenŭ 50 cr., Dan. Moldovanŭ diurnistŭ pretorialŭ în Betlenŭ 50 cr., Basiliu Candrianŭ papucarŭ în Betlenŭ 30 cr., Teodorŭ Puiu cojocarŭ în Betlénŭ 20 cr. Suma 11 fl. 55 cr. v. a.

f) Dela multŭ on. d. protop. în Secadate Demetriu Cutcanŭ, membru ord. 2 fl. pe a. c.

g) Pre lista Nr. 823 prin d. notariu cerc. iu Almaşulŭ-mare Iuliu Poruţiu dela p. t. dd.: óre-cine 1 fl., Florianŭ Petranŭ în Almaşielŭ-m. 1 fl., Ioanŭ Galişiu în Cuzăplacŭ 30 cr., Ieronimŭ Poppŭ în Molosigŭ 30 cr., N. N. 50 cr., Petru Poppŭ în Secuienŭ 50 cr., Gabr. Condorŭ în Călata 50 cr, Nicolau Molnár în B.-Hunyad 2 fl. (făcêndu-se membru ord.), Fórnetŭ în Vâlcoulŭ-ung. 40 cr., Ioanŭ Pintye în B.-Huedinŭ 50 cr., Kabos în T. Sztkirály 20 cr,, Tordai Samu în Nireşiu 20 cr., Szapos Gyula în M. N. Sombor 20 cr., Besenyei în Hidalmás 30 cr., Alesandru Marincaşiu în Nireşŭ 2 fl., Verona Simocŭ în Restolţiu 60 cr., Simeone Marincaşiu în Bogdana 50 cr., Ana Marincaşiu în Bogdana 1 fl., Ioanŭ Simocŭ în Restolţiulŭ deşertŭ 20 cr., Michailŭ Bohăţelŭ în Zamŭ-Sâncraiu 50 cr., Georgiu Tulbure în Fildulŭ-super. 1 fl., Petru Olariu în Hodişiu 30 cr., Teodorŭ Popovianŭ în Dincu 20 cr., Georg. Boca în Fildulŭ-sup. 20 cr., Gabr. Sursu în Fildulŭ-sup. 50 cr,, Ioane Martinŭ în Fildulŭ de mijlocŭ 20 cr., Ioanŭ Hornya în Stana 50 cr., Veronica Martinŭ în Fildulŭ-de-mijlocŭ 30 cr., Elisabeta Bicanŭ în Boanŭ 40 cr., Ioanŭ Andreiu de Domşia în Rachişiu 50 cr., Ioanŭ Petrişorŭ în Bologa 1 fl., Pálfine Karácsonyi Iulia în Şiomborŭ 50 cr., Emanuelŭ Moceanŭ în Almaşiulŭ-m. 1 fl., Iuliu Poruţiu 6 fl. ca tacsă de membru ord. pe trei anî. Suma 25 fl. 30 cr. v. a.

h) Pré stimatulŭ d. medicŭ de scalde alŭ scaldei dela Graefenberg în Silesia, dr. Ioanŭ Hosanŭ, se face membru fundatoriu, promiţêndŭ a rêspunde tacsa de 100 fl. în luna lui Septembre a. c.

Suma raţiocinielorŭ precedenţî 1621 fl. 43 cr., a celui de faţă 171 fl. 10 cr.: laolaltă 1792 fl. 53 cr. v. a.

Priméscă generoşii contribuitorî mai susŭ numiţi cea mai ferbinte mulţămită din partea comitetului Reuninei fondului nostru, şi afle ca Românî şi Române cea mai adevĕrată recompensă a faptei lorŭ nobile în consciinţa şi încredinţarea, că sacrificiulŭ dd-lorŭ sale adusŭ pre altariulŭ crescerei generaţiunei rom. fragede preste totŭ, éră în speciale a celei femeiescî între împregiurările nóstre de adî este din cele mai recerute, mai salutarî, mai binecuvêntate, ca unulŭ, care de bună sémă va aduce naţiunei române din acéstă patria procente şi fructe înmiite.

Din şedinţa de comitetŭ a »Reuniunei fondului p. înf. unei scóle rom. de fete în Cluşiu ţênută la 10 Aprile, — Cluşiu, în 29 Iuniu n. 1884.

Preşedintele Reuniunei: **Alesandru Bohaţielu.**

Cassarulŭ Reuniunei: **Iulin Corolanu.**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Iulie st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.05	Bonurî croato-slavone	101.—
Rentă de aurŭ 4%	91.20	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.—
Rentă de hârtiă 5%	88.20	Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.75	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	115.10
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.60	Renta de hârtiă austriacă	80.45
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	117.75	Renta de arg. austr.	81.45
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.10	Renta de aurŭ austr.	102.95
Bonurî rurale ungare	101.50	Losurile din 1860	134.80
Bonurî cu cl. de sortare	101.25	Acţiunile băncei austro-ungare	854 —
Bonurî rurale Banat-Timişŭ	101.—	Act. băncei de creditŭ ung.	301.50
Bonurî cu cl. de sortare	101.—	Act. băncei de creditŭ austr.	301.15
Bonurî rurale transilvane	101.25	Argintulŭ —.— Galbinî împărătescî	5.76
		Napoleon-d'orî	$9.60^{1}/_{2}$
		Mărcî 100 împ. germ.	59.55
		Londra 10 Livres sterlinge	121.85

Bursa de Bucurescî.

Cota oficială dela 22 Iunie st. v. 1884.

Renta română (5%)	Cump.	$93^{1}/_{2}$	vênd.	$94^{3}/_{4}$
Renta rom. amort. (5%)	»	$93^{1}/_{4}$	»	$95^{1}/_{2}$
» convert. (6%)	»	$96^{1}/_{2}$	»	$97^{1}/_{2}$
Împr. oraş. Buc. (20 l.)	»	33	»	$33^{1}/_{2}$
Credit fonc. rural (7%)	»	$102^{1}/_{2}$	»	$105^{1}/_{2}$
» » » (5%)	»	90	»	93
» » urban (7%)	»	101	»	105
» » » (6%)	»	$97^{1}/_{2}$	»	101
» » » (5%)	»	$87.^{1}/_{2}$	»	$90^{1}/_{2}$
Banca naţională a României	»	13.89	»	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	»	328.	»	—
« » » Naţională	»	235.	»	$236^{1}/_{2}$
Aurŭ	»	4.55.	»	$5.^{1}/_{5}$
Bancnote austriace contra aurŭ	»	2.07.	»	2.09

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 8 Iulie st. n. 1884.

Bancnote românescî	Cump.	9.24	Vênd.	9.25
Argint românesc	»	9.20	»	9.24
Napoleon-d'orî	»	9.67	»	9.69
Lire turcescî	»	10.90	»	10.96
Imperialî	»	9.90	»	9.96
Galbenî	»	5.63	»	5.67
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.50
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere complete din „Gazetă“ dela 1 Ianuariu a. c. se mai află.

Acei domnî abonaţî ai noştrii, carî au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe unŭ jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprilie a. c. sunt rugaţî a ne trimite diferenţa preţulŭ urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS.“

Tarifa anunciurilorŭ şi inserţiunilorŭ

în „Gazeta Transilvaniei.“

Anunciurî în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl.—cr. 6

Pentru inserţiunî şi reclame pag. a III linia à „ —„ 10

Pentru repeţirî se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirî de	3— 4 orî	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirî în susŭ		50%

Pentru anunciurî ce se publică pe mai multe lunî se facŭ învoirî şi reducerî şi peste cele însemnate mai susŭ.

Braşovŭ 1|13 Maiŭ 1884.

Tipografia Alexi Braşovŭ.